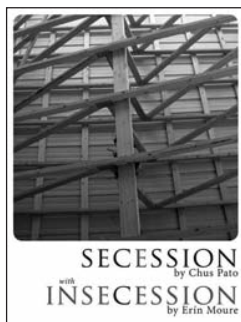

Ecolación e biopoética

POESÍA A disposición gráfica do libro sitúa o *Insecession* de Erin Moure nas páxinas pares e a tradución de *Secession* de Chus Pato nas impares.

Belén Martín Lucas **Texto**

S *ecession/Insecession* (BookThug 2014, Toronto) é un volume que ofrece dous poemarios en prosa aparentemente paralelos: *Secession* de Chus Pato “traducido do galego ao inglés canadiano en Montreal e Kelowna por Erin Moure”, e *Insecession*, “unha ecolación-homenaxe e biopoética de Erin Moure, poeta de Montreal nada no mesmo ano que Chus Pato”. A disposición gráfica no libro impreso sitúa o *Insecession* de Moure nas páxinas pares e a tradución do *Secesión* de Pato nas impares, xogando así coa convención lectora occidental que, movéndose de esquerda a dereita, sitúa o “orixinal” por diante da “tradución”, neste caso, o texto de Erin Moure (*Insecession*) por diante do texto de Chus Pato (*Secession*)... ou era o contrario? Non era o texto de Pato o “orixinario/orixinal” que Moure traduce? Pode *Insecession* ser un texto ‘orixinal’ se ‘reescribe’ o texto que atopamos na dereita, *Secession*—que non é o *Secesión* de Chus Pato, senón o *Secession* de Erin Moure, tradutora visible e presente que nos lembra que toda tradución é, sempre, unha reescrita: “‘With love all this is bearable’, writes Chus Pato. Or, more accurately, ‘Con amor... for it was me who wrote ‘with love all this’” (p.154)? Pero non estaba este concepto de orixinalidade xa máis que superado na posmodernidade? Por que mencionalo aquí? Na presentación de *Insecession* en Vigo hai uns meses, Moure explicou os férreos obstáculos que a política de subvencións culturais supoñen para a tradución literaria en Canadá, onde a orixinalidade importa,

***Secession / Insecession*
Chus Pato, Erin Moure
BookThug, 2014. Toronto**

e moito, porque supón un importe económico, en forma de axudas ás editoriais, pero que actúa de feito en contra da *importación*: o nacionalismo cultural promove, nesta política, o peche das fronteiras á literatura “estranxeira” (mesmo en tradución ás linguas oficiais do país), e cuantifica numericamente a proporción de “orixe/orixinalidade” canadiana dun texto para consideralo subvencionable ou non. *Insecession/Secession* é un acto de resistencia fronte a estas “medidas culturais” e contra o concepto mesmo de fronteira: o poema “48, or 49”, único “orixinal” no libro – en canto que é un engadido aos poemas traducidos de *Secesión* e os seus ecos— aborda esta cuestión, e a Moure poeta regálanos estes versos para que o número total de palabras ‘orixinais’ sexa finalmente superior ao de palabras ‘traducidas’ pola Moure poeta-tradutora, “wherein a present naturalizes/the case for translation” (p. 170); un agasallo que xenerosamente adica ao Canada Council of the Arts (o Consello da

Cultura Canadiana) “co desexo de algún día decida apoiar a publicación de traducións internacionais feitas por tradutorxs de Canadá” (p. 174).

Neste xogo de espellos que é *Secession/Insecession*, a eco-poética que propón Moure non é só aquela que inscribe a terra no poema (“a ruralidade que foi, misteriosamente, o primeiro lar da futura tradutora” p. 22), senón aquela que capta e amplifica as reverberacións doutras voces, outras linguas, outros ecos-sistemas. Cada un destes poemarios, dispostos como espellos enfrontados, produce en si mesmo un infinito eco de reflexos en *mise en abyme* no que as referencias literarias, filosóficas, xeográficas e históricas—o imaxinario de cada unha das poetas, en palabras de Moure— se multiplican e interseccionan, núntrense mutuamente de tal xeito que a estrutura semella, seguindo ao poeta Douglas Babour “unha dobre hélice que se comporta como unha banda de Moebius”. En *Insecession* Moure refliciona sobre a influencia de Pato na súa propia biopoética: “Unha non pode traducir a Chus Pato sen que isto lle transforme profundamente e desafíe á súa propia poética, poeisis, que non é nunca propia ‘dunha’, ou ‘propiedade’ dunha” (p. 162), e inscribe así a biopoética de Pato nun proxecto feminista transnacional: “Este é un diálogo con Chus Pato, este non é un diálogo con Chus Pato, este é un recanto nun tecido, unha irrupción nunha conversa con poetas aínda que a casa está en silencio e nela so estou eu” (p.166).

Insecession recolle converxencias evidentes nas biopoéticas de Erin Moure e Chus Pato, mulleres dunha

Foto: www.xerais.es

Insecession
constitúe unha
valiosa contribución
á literatura galega
diaspórica; un texto
que evidencia o
impacto transnacional
non só da poética de
Chus Pato -recibida en
Canadá como unha
das máis grandes
poetas europeas-,
senón da lingua e
cultura galegas no
imaxinario colectivo.

misma idade que comparten lecturas (Christa Wolf, Marina Tsvetaeva, Hanna Arendt, Jean-Luc Nancy, Pondal, son só algúns dos moitos nomes que emerxen nesta conversa transoceánica); viaxes (xuntas ou por separado, “viaxes que facemos e viaxes que non facemos, viaxes que deberíamos facer, viaxes que deberíamos pero non facemos”, p. 56; entre eles as respectivas visitas a Auschwitz); a dor da filla ante a morte dos pais; e os funerais que convocan á reunión das familias dispersas na diáspora. Mais como Moure deixa ben patente, as poetas veñen de contextos históricos, políticos e culturais ben diferenciados, e mentres que cada sección do poemario establece puntos de encontro co eco-

texto paralelo de *Secession*, tamén contextualiza as importantes diferenzas vitais e históricas entre elas, porque como Moure recolle nun ensaio sobre o proceso de escritura de *Insecession*, a ditadura franquista marcou a infancia e desenvolvemento político de Pato, mentres que ela medraba nun país presidido por “Dief the Chief” (John Diefenbaker, quen nomeou por vez primeira a unha muller ministra e promoveu a aprobación da Carta Canadiana de Dereitos que concedía o voto aos pobos indíxenas) e Lester B. Pearson (Premio Nobel da Paz en 1957), nunha “democracia fervente” en palabras de Moure na que tamén cabe a crítica ao xenocidio e desprazamento forzoso dos pobos indíxenas para asentar ás

familias inmigrantes europeas, como a súa propia, dobremente galega nos seus “orixes”: da nosa Galicia por parte de pai, e da Galicia da Ucraína por parte de nai, moi presente tamén neste biotexto.

Insecession constitúe unha valiosa contribución á literatura galega diaspórica, 48 ou 49 palabras arriba ou abaixo; un texto que evidencia o impacto transnacional non só da poética de Chus Pato —recibida en Canadá como unha das máis grandes poetas europeas—, senón da lingua e cultura galegas no imaxinario colectivo ou ecos-sistema da poesía. Agardemos poder gozar axiña coa súa tradución ao galego (xa iniciada por Antía Veres).